U IME GOSPODNJE

HABEMUS PAPAM – IMAMO PAPU

NJEGOVA SVETOST

PAPA PAVAO VI

ZAGREB 1963

Cijena pojedinog primjerka je 30 din. Ako netko naruči manje od 5 komada, molimo da pošalje i poštarinu

---

Izdao Nadbiskupski Duhovni Stol, Zagreb Kaptol 31. – Odgovara dr. Dragutin Hren, ravnatelj Nadb. kanc. Zagreb

Papa Ivan XXIII ostavio je Pavlu VI veliko nasljeđe dobrote i ugleda

»NEK PLANE CIJELIM SVIJETOM VELIKI OGANJ VJERE I LJUBAVI«

Papina prva poruka svijetu

Poštovana braćo i predragi sinovi svega svijeta!

U ovaj sretan dan, posvećen preslatkom Srcu Isusovu preuzeli smo službu da pasemo Gospodnje stado. Ta je služba, prema izrazu sv. Augustina, prije svega »officium amoris — služba ljubavi«, očinske dobrote i brižljivosti za sve ovčice otkupljene predragocjenom Kristovom Krvlju.

Prvo čuvstvo, koje nam među ostalima navire u naše srce, jest sigurna zaufanost u svemoguću pomoć Gospodinovu. On nam je, kroz izbor naše poštovane braće otaca Sv. Zbora, očitovao svoju klanjanja dostojnu volju i povjerio nam brigu i odgovornost za sv. Crkvu. On će stoga znati u naš duh, koji je sav u strepnji pred veličinom nametnute nam zadaće, uliti budnu i vedru snagu, neumornu revnost za njegovu slavu, misionarsku žudnju za sveopće jasno i uvjerljivo raširenje Evanđelja.

Na početku naše prvosvećeničke službe mila nam je i draga uspomena naših predšasnika koji su nam ostavili svetu i slavnu duhovnu baštinu: Pijo XI svojom nepokolebivom snagom duha; Pijo XII koji je prosvijetlio Crkvu svjetlošću svog naučavanja punog mudrosti; i konačno Ivan XXIII koji je dao cijelom svijetu primjer svoje izvanredne dobrote.

Drago nam je da se na sasvim poseban način, pobožnim i ganutim sjećanjem, spomenemo lika blagopokojnog Ivana XXIII koji je u kratkom, ali vrlo intenzivnom razdoblju svoje službe, umio privući sebi srca ljudi, pa i onih najudaljenijih, postojanom

svojom brigom, iskrenom svojom i konkretnom dobrotom prema malom svijetu izrazito pastirskim značajem svoje djelatnosti, a tim se svojstvima kod njega pridružio sasvim poseban čar ljudskih vrlina njegova velikog srca. Njegov neodoljiv utjecaj na duše očitovao se sve jasnije dok se nije razbuktao u gorući plamen u kojemu je konačno sama sebe prinio za žrtvu, koju je podnosio s tolikom jakošću duha, da je dirljivio zadivio svijet tako te su se svi ljudi stisnuli oko njegova ležaja boli postavši jedno srce i jedna duša u jednom kucaju velikog štovanja, časti i molitve.

Baština koju primamo iz ruku svojih predšasnika pokazuje nam svu težinu službe koja stoji pred nama. I dok, prema riječima sv. Lava Velikog, promatramo svoju malenkost, a u isto vrijeme veličinu preuzete službe, moramo ponoviti s prorokom: »Gospodine, čuo sam tvoju riječ i prepadoh se; promotrio tvoje djelo i zadrhtah.« No znamo da nas bez prestanka zagovara svemogući i vječni Svećenik koji je — sličan nama i jednak Ocu — snizio svoje božanstvo da podigne čovječanstvo sve do Boga. Stoga, kako je dostojno i boguodano, veselo idemo ususret onome što se On udostojao urediti.

Najodličnija zadaća našeg pontifikata bit će, da se svom zauzetošću nastavi II Vatikanski ekumuenski sabor u koji su uprte oči svih ljudi dobre volje. To će biti glavno djelo u koje ćemo utrošiti sve energije koje nam je Gospodin dao, a sve u cilju da Katolička crkva zabliješti u svijetu kao podignuta zastava svim dalekim narodima te privuče k sebi sve ljude: veličanstvom svojeg organizma, mladošću napose svojega duha, obnovljenošću svoje strukture, mnogostrukošću svojih snaga — za sve »koji k njoj dolaze iz svakog plemena, jezika, puka i naroda« (Otkr 7, 9). Prva misao naše papinske službe bit će upravljena tome da se glasnije naviješta svemu svijetu da se jedino u Kristovu Evanđelju nalazi toliko željkovano i očekivano spasenje, »jer nema drugog imena pod nebom danog ljudima u kojem bi se mogli spasiti« (Dj. 4, 12).

U svjetlu tog programa uvrštava se i rad na reviziji kodeksa kanonskog prava kao i nastavak nastojanja za ostvarenje smjernica velikih socijalnih enciklika naših predšasnika: za učvršćenje pravde u građanskom, socijalnom i međunarodnom životu — u istini i slobodi i u poštivanju uzajamnih dužnosti i prava.

Nedvoumni red ljubavi prema bližnjemu — kojom se provjerava ljubav prema Bogu — zahtijeva od svih ljudi pravednije rješenje socijalnih problema; iziskuje ispomoć i brigu za zemlje u razvoju, čiji stepen života često nije dostojan ljudskih osoba; nameće dobronamjerno zauzimanje da se na svim područjima poboljšaju uvjeti života.

Novo doba, koje je otvoreno osvajanjima svemira, bit će posebno blagoslovljeno od Boga, ako ljudi budu uistinu umjeli živjeti kao braća, a ne kao takmaci, i graditi red u svijetu u svetom strahu Božjem, poštivajući njegov Zakon, u blagom svjetlu ljubavi i uzajamne suradnje.

Naše će djelo, osim toga, s pomoću Božjom svim silama ići za tim da se sačuva veliko dobro mira među ljudima. I to takva mira koji ne znači samo odsutnost ratnih nadmetanja i naoružanih stranaka, nego je odsjev reda koji odgovara volji Boga Stvoritelja i Otkupitelja, a ide za izgradnjom i uporno ostvaruje sporazumijevanje i bratstvo te pod svaku cijenu očituje dobru volju i neprekidnu želju za složnošću te je sav prodahnut istinskim dobrom čovječanstva i nehinjenom ljubavlju.

U ovaj čas, kad cijelo čovječanstvo gleda u ovu katedru istine i u onoga koji je pozvan da na sebi predstavlja Božanskog Spasitelja, ne možemo a da ne ponovimo poziv na iskreno i spremno sporazumijevanje koje ljude sjedinjuje u uzajamnom i iskrenom poštivanju. Upravljamo poziv da se ulože sve sile za spasenje čovječanstva u prilog mirnom razvoju prava koje je Bog ljudima dao tako da se olakša duhovni i vjerski život te konačno sve čovječanstvo ostvari sve življe i proosjećanije klanjanje Stvoritelju. Sa strane ljudi dobre volje ima mnogo znakova koji ohrabruju. Zahvaljujemo za to Gospodinu, a svima nudimo svoju mirnu, ali odlučnu suradnju da se očuva veliki dar mira u svijetu.

Naša prvosvećenička služba želi konačno nastaviti svim zalaganjem veliko djelo što ga je s tolikim i tako sretnim izgledima započeo naš predšasnik Ivan XXIII, a to je da se konačno ostvari ono što svi očekuju i za što je on prinio svoj život: »Da svi budu jedno« (Iv 17, 21). Zajednička težnja da se uspostavi jedinstvo, tako bolno raskinuto u prošlosti, naći će u nama odjek žarke volje i ganute molitve, jer smo svijesni službe koju nam je povjerio Isus: »Šimune, Šimune . . . ja sam molio za te, da tvoja vjera ne popusti, stoga . . . učvršćuj svoju braću« (Lk 22, 31-32). Otvaramo svoje ruke prema svima onima koji se ponose Kristovim imenom. Zovemo ih slatkim imenom: braća. Neka znadu da će naći kod nas postojano razumijevanje i dobrohotnost i da će naći svoj vlastiti očinski dom koji će novim sjajem uzvisiti i potvrditi blago njihove povijesti, njihovo kulturno nasljedstvo i njihovu duhovnu baštinu.

Poštovana braćo, ljubljeni sinovi! Zamašitost posla koji očekuje naše siromašne sile takav je da plaši poniznog svećenika koji je pozvan na vrhunac najviših ključeva. No mi ćemo tome posvetiti svoje molitve i sav naš svagdanji napor. Potrebna nam je ipak vaša suradnja i vaš vapaj koji se neprestano diže Bogu »uz ugodan miris« (Ef 5, 2) za pastira sveopće Crkve.

Radi toga naša ganuta i zahvalna misao leti k svim sinovima Crkve katoličke koji svijetu daju svjedočanstvo svoje vjere, izgled svog jedinstva, kraljevski sjaj svog dostojanstva, jer — kako kaže sv. Klement Aleksandrijski — učenici su Kristovi kraljevi snagom Krista Kralja.

Pozdravljamo prije svega predostojne članove Svetoga Zbora koji su s nama kroz ove dane čekanja dijelili svu strepnju i molitvu. Izražavamo nadalje svoju posebnu naklonost časnoj braći u biskupskoj službi na Istoku i na Zapadu koji na svim kontinentima »vrše ulogu poslanika Kristovih, te Bog na neki način po njima govori« (2 Kor 5, 20). Već predosjećamo veselje kad ih budemo sve zagrlili na drugom zasjedanju ekumenskog koncila.

Na poseban način želimo izraziti koliko cijenimo rimsku Kuriju, koja ima tako časnu, ali punu odgovornosti zadaću da tako izbliza surađuje s Kristovim namjesnikom. Sigurni smo da će nam njezina dostojna djelatnost biti snažnom pomoći jer već odavna poznajemo njezinu marljivost, njezin srašteni suosjećaj s Crkvom, razboritost u djelovanju; sve je to — prema našoj vlastitoj ocjeni i mišljenju biskupa cijelog svijeta — došlo naročito do izražaja u pripravi i održavanju Ekumenskog koncila.

Obraćamo se zatim očinskim srcem na župnike, svećenike, redovnike koji neumorno i tiho, često bez

pomoći u svojoj samoći, troše i posvećuju svoj život za proširenje kraljevstva Božjega na zemlji. A ne zaboravljamo ni Bogu posvećene djevice koje provode život u molitvenom žrtvovanju samih sebe i mnogostrukoj aktivnoj milosrdnoj ljubavi.

Na početku svoje prvosvećeničke službe koja je povjerena nasljedniku sv. Petra u svojstvu rimskoga biskupa, ne možemo a da ne zagrlimo svim srcem drage sinove rimske biskupije, koji su tako revno odgovarali pastoralnim nastojanjima našeg predšasnika. Čvrsto se uzdamo da će oni jednako odgovarati svojom ljubavlju i našoj ljubavi i tako nastaviti davati najljepše plodove kreposti jer su u njih, kao na najbliže Petrovoj katedri, upravljene oči cijeloga svijeta.

Dirnuti slatkim uspomenama šaljemo pozdrav pun najposebnijeg osjećaja predragim vjernicima Ambrozijanske biskupije koje smo kroz minule godine toliko ljubili »in visceribus Iesu Christi — u Srcu Isusovu« (Fil 1, 8) i od kojih smo kao od najdražih sinova primili tolike utjehe.

Naša misao leti također i u milu našu zavičajnu biskupiju kojoj upravljamo želju da uvijek ostane vjerna Evanđelju našega Gospodina jer se na njemu zasniva ono što daje milinu i otmjenost i u posve ljudskim odnosima u životu.

Napose želimo da nas osjete blizu braća i sinovi onih krajeva gdje je Crkva zapriječena u vršenju svojih prava. Oni su pozvani da izbliže sudjeluju u križu Kristovu, za kojim će slijediti — sigurni smo — rujna zora uskrsnuća. Oni će konačno moći opet u potpunosti vršiti svoju pastirsku službu, koja je — po svojoj ustanovi — upravljena na dobrobit ne samo pojedinih duša nego i naroda među kojima se vrši.

Milo nam je da možemo osokoliti i blagosloviti iz sveg srca predrage misionare, zjenicu naših očiju, koji na svim kontinentima, u prvim redovima Crkve, šire Kristovo Evanđelje. Neka se uvijek slave križem Gospodina našega Isusa Krista, podnoseći s ljubavlju eventualne protivštine i kušnje, sigurni da Božja pomoć ne će nikada uzmanjkati onome koji živi i radi jedino za njega.

Obraćamo se s posebnom pohvalom na članove katoličke akcije, koji ispomažu crkvenoj hijerarhiji u apostolatu, kao i na sve one koji surađuju u različitim nacionalnim i internacionilm organizacijama. Očinskom ljubavlju grlimo sve one koji trpe: bolesnike, siromahe, zarobljenike, prognanike i izbjeglice. Pozdravljamo konačno sve naše sinove u Kristu među kojima želimo napose spomenuti odvažnu i velikodušnu omladinu u koju je položena sigurna nada bolje budućnosti; nevinu djecu, čiste i jednostavne duše, malene kao i velike ove zemlje, sve zanatlije i radnike čije napore poznajemo i toliko cijenimo; ljude kulture i studija, nauke i znanosti, novinare i publiciste, političare i državne poglavare — sve njih molimo da svi, svatko na mjestu svoje odgovornosti, pridonese izgradnji reda načelno sve pravednijega, a u primjenjivanju zakona sve uspješnijega u javnom i privatnom ćudoređu sve zdravijega i u obrani mira sve odlučnijega.

Nek plane cijelim svijetom veliki oganj vjere i ljubavi da zapali sve ljude dobre volje te im prosvijetli putove međusobne suradnje da tako privuče na sve čovječanstvo ponovo i uvijek obilje božanskog mira, snagu samoga Boga, bez čije pomoći ništa ne vrijedi, ništa nije sveto.

Na početku naše teške službe potporanj su nam utješljive riječi Kristove kojima je on obećao Petru i njegovim nasljednicima da će ostati s Crkvom do konca vjekova (Mt 28, 20). Podržava nas majčinska zaštita Blažene Djevice Marije, Majke Božje i Majke naše kojoj povjeravamo od samog početka svoj pontifikat, a isto tako i pomoć i molitve svetih apostola Petra i Pavla i svih svetaca.

Kao zalog ove nebeske potpore i na radosni poticaj svim dobrim snagama razasutim po svijetu želimo kao prvijenac svoje očinske blagonaklosnosti podijeliti vama, poštovana braćo i dragi sinovi i cijeloj ljudskoj obitelji apostolski blagoslov. U ime Gospodnje! Pođimo u miru!

ČASNOM KLERU I VJERNICIMA ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE

Izabran je novi Papa Pavao VI

1. Prije nepuna tri tjedna, na Duhovski ponedjeljak, uputio sam Vam iz Rima, gdje sam boravio zbog poslova u vezi s II. Vatikanskim koncilom, okružnicu povodom smrti Sv. Oca Ivana XXIII koja je bolno odjeknula u dušama stotina milijuna kršćana i nekršćana širom svih kontinenata.

Danas Vam javljam radosnu vijest: Habemus Papam, imamo Papu, imamo novoga Papu.

Kako Vam je poznato, nakon smrti Pape Ivana XXIII počeli su stizavati u Rim kardinali kojima pripada isključivo pravo izbora Pape. Kardinali su svakog dana održavali vijećanja, a u vatikanskoj su se palači užurbano izvodili radovi da se urede prostorije za konklave, tj. zatvoreni prostor u kojemu će do izbora novoga Pape boraviti kardinali i ostalo pomoćno osoblje.

Dne 19. 6. popodne ušli su kardinali, njih 80 na broju (dvojica su odsutni), u konklave. Još nikada u povijesti nije kardinalski zbor, okupljen za izbor Pape, brojio toliko članova. God. 1958., kad je izabran Ivan XXIII, bio je u konklavu 51 kardinal.

Ujutro 20. 6. pristupili su kardinali — izbornici prvi put glasovanju. Četiri glasovanja koja su taj prvi dan obavljena ostala su bez rezultata, tj. nijedan nije dobio potrebne dvije trećine glasova.

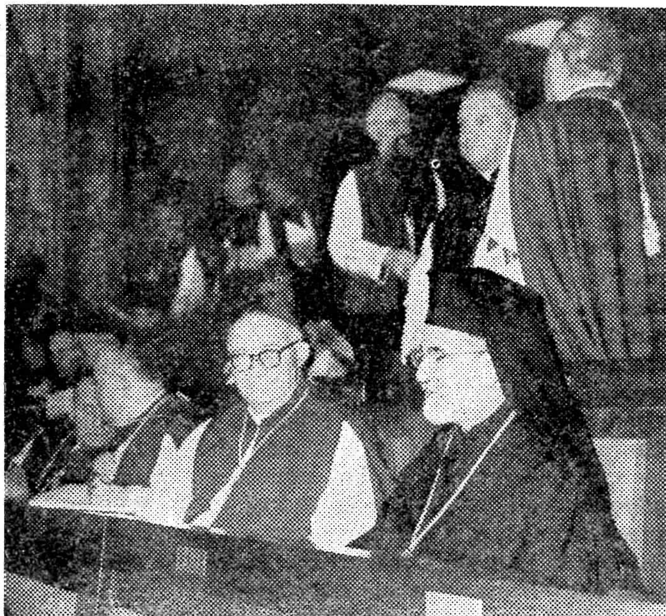
U petak 21. 6., na blagdan Srca Isusova i Sv. Alojzija, u 11.20 pokazao se iz dimnjaka koji strši iz mjesta izbora, iz Sikstinske kapele, tradicionalni bijeli dim, znak da je Papa izabran. Antene radio-stanica odmah su počele slati širom svijeta radosnu vijest. Deseci i stotine tisuća ljudi nagrnule su na Trg sv. Petra da čuju ime novoga Pape i da prime njegov prvi blagoslov.

U 12 sati i 12 minuta pojavio se na balkonu bazilike sv. Petra kardinal protođakon Alfredo Ottaviani i tronutim glasom izgovorio latinsku formulu, posvećenu stoljetnom tradicijom:

JAVLJAM VAM VELIKU RADOST: IMAMO PAPU UZORITOG I PREČASNOG GOSPODINA IVANA KRSTITELJA SVETE RIMSKE CRKVE KARDINALA **MONTINI** KOJI JE SEBI UZEO IME: P A V A O VI.

Prolomio se urnebeski pljesak, glazbe su zasvirale, srca su jače kucala, lica su se sjala od radosti. Nakon toga pojavio se novi Papa na istom balkonu bazilike sv. Petra u bijeloj odjeći Petrovih nasljednika, i podijelio svoj prvi blagoslov »Urbi et Orbi«: Gradu Rimu i svemu svijetu. Malo iza toga zazvonilo je i veliko zvono naše katedrale i zvona sa zvonika ostalih naših crkava javljajući radosnu novost.

2. Ivan Krstitelj Montini rođen je 26. 9. 1897. u mjestu Concesio u biskupiji Brescia (čit. Breša) u sjevernoj Italiji.

Naš nadbiskup preuzv. g. dr Franjo Šeper u koncilskoj dvorani sjedi na svojem mjestu

Za vrijeme gimnazijskih studija imao je đak Montini poteškoća sa zdravljem, pa je neke razrede svršio kao privatista. Nakon mature god. 1916. slušao je predavanja iz bogoslovskih nauka u biskupijskom sjemeništu u Bresciji, gdje je 29. svibnja 1920. zaređen za svećenika. Mladog svećenika poslao je njegov biskup u Rim da na papinskom sveučilištu »Gregoriana« završi svoje studije.

Godine 1923. službovao je nekoliko mjeseci kao ataše apostolske nuncijature u Varšavi.

God. 1924. prima mjesto u jednom od najvažnijih ureda Svete Stolice, u Državnom tajništvu Njegove Svetosti gdje će ostati skoro 3 desetljeća. Tu ga je Papa Pijo XII 1937. unaprijedio na važnu službu sa skromnim nazivom »zamjenika« (sostituto) za redovite poslove, a god. 1952. za pro-sekretara. Iste godine htio ga je Papa Pijo XII imenovati kardinalom, ali je Mons. Montini ovo imenovanje ponizno odbio, što je Papa posebno istaknuo u konzistoriju 12. 1. 1953.

Za vrijeme službovanja u rimskoj kuriji Mons. Montini nije želio biti samo činovnikom u administraciji Crkve, nego se u slobodno vrijeme intenzivno bavio dušobrižničkim radom, osobito kod studenata.

Na Svisvete 1954. imenovan je Mons. Montini nadbiskupom u Milanu te je 12. 12. iste godine primio biskupsko posvećenje u bazilici sv. Petra. Nasljednika sv. Ambrozija i sv. Karla Boromejskoga na stolici milanskih nadbiskupa čekao je težak zadatak. Milano spada među najveće biskupije svijeta: broji malne 4 milijuna vjernika i nešto manje od 1000 župa. Sam velegrad Milano je industrijski grad, a u njemu je i sjedište katoličkog sveučilišta Presv. Srca. Tu je Mons. Montini kroz 9 godina razvijao svoju mnogostruku pastoralnu djelatnost.

Papa Ivan XXIII imenovao je nadbiskupa Montinija u svom prvom konsistoriju 15. 12. 1958. kardinalom, i to na prvom mjestu (»prima creatura«). — Kardinal Montini bio je član Centralne pripravne komisije za II Vatikanski koncil, a za vrijeme prvog zasjedanja Koncila postao je članom Sekretarijata za izvanredne poslove Koncila.

3. Papa Pavao VI ima iza sebe veliko životno iskustvo i u crkvenoj upravi i u dušobrižničkom radu. Kako je sam izrazio pred kardinalima u svom prvom govoru koji je radio prenio dne 22. lipnja, uvijek je imao razumijevanja i zanimanja za »dramatske probleme svijeta«. Papa će nastaviti veliko djelo započeto po Ivanu XXIII: II Vatikanski koncil. U duhu svoga predšasnika radit će na tomu da čovječanstvom zavlada atmosfera mira osnovanoga na pravednosti i ljubavi.

4. Novom Sv. Ocu obnavljamo svoje obećanje poslušnosti, djetinje odanosti i vjernosti kao Kristovu Namjesniku, nasljedniku sv. Petra i središtu jedinstva Crkve. Neka mu Gospodin Bog dade dug i plodan pontifikat i sve milosti koje zahtijeva njegova odgovorna služba!

U Zagrebu, na blagdan sv. Ivana Krstitelja, 24. 6. 1963.

Dr. Franjo Šeper v. r.
nadbiskup zagrebački

PRVA ČESTITKA KARDINALA TISSERANTA

PAPIN ODGOVOR

Sveti Oče!

Kardinali koji stanuju u Rimu okupljaju se svake godine u predvečerje papina imendana, i dekan sv. Zbora izražava u ime svojih kolega prigodnu čestitku. Preksutra je blagdan sv. Ivana Krstitelja. Molimo Vašu svetost da Vam dan prije smijemo izraziti svoje čestitke kao što smo to učinili i 17. ožujka ove godine Svetom Ocu blage uspomene Ivanu XXIII koji nas je primio u papinskim odajama kad se vratio s jednog obreda u sv. Petru. Spomenuo sam tada Svetom Ocu kako je on, postavši biskupom, odabrao da se ubuduće zove drugim krsnim imenom: Josip. Do tada se, prema običaju u svojoj obitelji, nazivao Anđelo. Time nam je dao shvatiti svoju nakanu: želio je biti otac svima koji će biti povjereni njegovim pastirskim brigama. Danas, vjerujem, ne ću biti indiskretan, ako kažem Vašoj svetosti da ste nas vrlo obradovali kad ste sebi odabrali ime Pavao. Izbor smo tog imena svi mi shvatili kao zacrtani program.

Poslanica koju smo juče čitali u misi Presv. Srca stavila je pred nas poniznu, ali jasnu riječ velikog Apostola: »Meni — rekao je on Efežanima — meni najmanjemu od svih svetih dana je ova milost da svim narodima navještam radosnu vijest o neshvatljivim bogatstvima Kristovim« (Ef 3, 8). Pomislio sam tada da Vaša svetost, preuzimajući novu zadaću da bude »servus servorum Dei« (sluga sluga Božjih), može s radošću gledati na bogatstva kojih ste postali upravitelj i djelitelj. Bogatstvo Kristovo bogatstvo je Crkve. Ono sadrži: nauku koja svima razotkriva mnogostruku mudrost Božju i sredstva koja omogućuju ljudima dobre volje da pristupaju k Njemu s pouzdanjem.

Spremni smo, sveti Oče — svi mi kardinali koji stanujemo u Rimu kao i svi kardinali koji su razasuti cijelim svijetom — a svi čvrstim vezama jedinstva povezani sa Stolicom Petrovom i s Vašom osobom da služimo i u potpunosti surađujemo s planovima Vaše svetosti. Današnjom čestitkom, punom štovanja, želimo izraziti svoju bezgraničnu odanost. Sveti Oče! Želimo Vam mnoga i sretna ljeta, ad multos et felicissimos annos!

Sv. Otac Papa Pavao VI odgovorio je na čestitku ovim riječima:

Gospodine kardinale!

Riječi čestitke koje ste mi Vi u ime svojih kolega izvoljeli izraziti, vrlo su me dirnule. Mile su mi Vaše želje koje ste mi očitovali već i zato što zvuče kao nova potvrda onog povjerenja što ga je Sv. Zbor kardinala htio izraziti zadnjem svom članu, da preuzme veliku službu upravljanja Crkvom.

I prebolno osjećam svoje granice, a zbog godina koje su pretekle ovaj trenutak imam stanovito iskustvo o neizmjernim potrebama i velikim dramatskim problemima u kojima danas svijet živi, a u kojima se Crkva nalazi i razvija svoju misiju. Zato osjećam ne samo zahvalnost na željama koje ste mi izrazili nego potrebu, uzorita gospodo, potrebu da me i dalje podupirete svojim povjerenjem, svojim suosjećanjem, svojim molitvama tim više što ovaj čas treba iskreno, iako ponizno dati obećanje da ću učiniti sve što će biti u mojim silama da ne opovrgnem Vaše povjerenje da se pokaže kako Bog i po zadnjem sluzi Crkve može izvršiti svoja djela jer On — vjeran svome planu — običava izvršivati svoja velika djela s malim instrumentima: »da se ne hvali pred Bogom nijedan čovjek« (1 Kor 1,29).

Gospodin kardinal označio je dva sveca koja su mi draga i prema kojima gajim veliku odanost: Prvi je Kristov preteča, drugi apostol. Čini mi se da obojica kao program označuju čemu treba da smjeraju sva naša zajednička nastojanja, a što za me postaje još obavezatnije: navještati Krista svijetu. I zato zajedno s Vašim čestitkama želim biti siguran i u Vaše molitve, koje će biti jamstvo Vaše solidarnosti i u službi Crkve i nada da će nas Gospodin blagosloviti.

RAZMATRANJE O BIJELOM DIMU

Konklave se može dimiti mnogim crnim dimovima, no svršiti mora bijelim dimom.

Ima mnogo rječitosti u svagdašnjim ljudskim stvarima. Izbori su Božji bili uvijek uzbudljivi. Iznenadni. Božanski nedosljedni. A opet — na kraju, gledani unatrag, odraz one dubine bogatstva mudrosti i znanja Božjega o kojoj Pavao pita: »Tko mu je bio savjetnikom?« (Rim 11,35). Jest! I ovaj puta su birali ljudi, a ne anđeli. Već prema svojim ukusima i sposobnostima, sa svojih vidikovaca itd.

Glavni je igrač uvijek Bog koji umije na sve ljudske karte igrati svoje igre. On je glavni izbornik Pape. »Nisi još bio izišao iz utrobe svoje majke, a ja sam te već imenom zvao«, rekao je Jahve mladom Jeremiji. »Riječ sam svoju stavio u tvoja usta« ponovio je toliko puta svim svojim zastupnicima u čovječanstvu.

Smrt jednoga i izbor drugoga pape daje nam uvijek iznova priliku da se zamislimo u tu jedinstvenu veličinu ljudske povijesti: papinstvo. Koji se drugi fenomen s ovim smije mjeriti? Najveći broj dinastija broji stari Egipat. No koja dinastija broji neprekinut niz od 260-tak susljednih nasljednika? Neka je u tom nizu i jedan Aleksandar VI, sa svime što mu se prišiva u povijestima i povjesticama, bilo povijesno bilo izmišljeno! No neka nađu dinastiju u kojoj je ma samo i jedan genij svetosti kao Pijo X i genij dobrote kao Ivan XXIII i genij uma kao Pijo XII (da govorimo samo o posljednjima).

Istina, ako igdje postoji — ljudski govoreno — nerazmjer između službe i osobe, onda je to na papinskom prijestolju. Tu sjedi običan čovjek, a zastupnik Božji; ograničeni um i volja, sposobnost — bila ne znam kakva — ali ipak ograničena, a zadaće su, može se reći, neograničene. Stoga nije čudo da je svaki papa prihvaćao izbor sa stanovitom rezervom. »Prihvaćaš li izbor?« — to je najuzbudljiviji trenutak u jednoj ljudskoj egzistenciji pred kojom se pomalja papinski tron. Ivan XXIII Dobri odgovara najprije rekvijemsku riječ: »Tremens factus sum ego — zatrepetah ja i bojim se!« Pijo Deseti Sveti odgovara: »Prihvaćam kao križ!« Pijo XII nalazi prvi odgovor u riječima: »Smiluj mi se, Bože!« Pavao VI javno izjavljuje svoju nesposobnost za takav teret, ali se pokorava izboru »klanjanja vrijedne Božje volje«.

A ipak, papinstvo je u isto vrijeme veličina. Koja vlast tako intimno i tako mnogostruko veže savjesti? Krist nije ništa izuzeo: »Što god svežeš — bit će svezano!« I to — sa zemlje na nebu, iz vremena u vječnosti! Kojoj vlasti Bog sam jamči nepobjedivost kao ovoj? Vrata paklena bit će, u konačnici, nemoćna protivu nje! Koja još vlast — kad je u punom nastupu, u stvarima vjere i morala — ima jamstvo sigurnosti od zablude?

Papa je uzdignut do Božjeg namjesništva. On je, prema iskovanoj formuli u dugom predanju apostolske nauke koja se jasno sačuvala u rimskoj Crkvi, »Vicarius Christi — namjesnik Kristov«. Sva blaga otkupljena, sve svijetlo istine evanđeoske, sva posvetilačka snaga sakramenata, sva uspješnost pastirskog poslanja upravljanja uosobljuje se u njemu, rimskom prvosvećeniku. On je sveukupni nosilac Kristove kraljevsko-pastirske, svećeničke i učiteljske velevlasti koju, po Kristovoj volji, dijeli sa svim biskupima svijeta.

Nigdje se to tako vidljivo ne uočava kao kad Papa dijeli svoj blagoslov »Urbi et Orbi — Gradu i svijetu«. Radiotelevizijske veze tu činjenicu još bolje daju doživjeti. Stotine hiljada, koje često — u naše dane sve češće — grli Berninijevo stupovlje na trgu sv. Petra, i milijuni uz svoje televizijske prijemnike, slušaju odlučan glas jednog čovjeka koji blagosliva svijet u ime i imenom Oca i Sina i Duha Svetoga. Uistinu, nikada se čovjek ne osjeća tako blizu Svete Trojice kao u tom času. Kad nas blagosliva svećenik Kristov, jest, iza njega stoji Krist, ali nekako neizravno — preko biskupa i pape. A iza papinskog blagoslova stoji neposredno Trojstvo preblaženo, izvor sve blagoslovne moći na svijetu.

Predvidjeti snagu jednog pontifikata nije laka stvar. Iza svoje Crkve uvijek stoji budna Božja Providnost. Ona joj, u najmanju ruku, jamči opstojnost. No danas možemo reći da je, k tome, izabran, ljudski govoreći, najsposobniji. Zakletva kardinala prije nego stavi ceduljicu u kalež, uvijek iznova glasi: »Zaklinjem se da sam izabrao po Božju!« No svaki je pontifikat plod mnogostrukih faktora, Bog se udostojao raditi u svijetu preko ljudi. Jedan osobiti faktor, da papinstvo Pavla VI uspije, jest i naša suradnja. Otvorenost svakog katolika djelovanju Duha, suradnja svakog kršćanina milosnim pozivima Božjim, vjernost svakog čovjeka nadahnućima savjesti koja je najuniverzalniji zastupnik Božji — sve je to preduvjet da predstavnik Božji i namjesnik Kristov na zemlji uzmogne izvršiti svoje djelo.

Stoga je i poslao Papa Pavao svoj prvenački blagoslov »kao zalog nebeske potpore i na radosni poticaj svim dobrim snagama razasutim po svijetu!« Nitko nije isključen, a svaki je pozvan da se u veliko djelo uključi, s koje god strane došao!

Jest! U ime Gospodnje — k miru!

U ime Gospodnje pošao je mali David protiv Golijata! U ime Gospodnje utekao je, spušten u košarici preko zida Damaska, Pavao Prvi.

U ime Gospodnje ozdravio je Petar kljastog riječima tako potrebnim suvremenom svijetu: »Ustani i hodi!« U ime Gospodnje — uz to je ime vezano spasenje, zdravlje, mir, napredak, boljitak!

Treba li navaliti — u ime Gospodnje! Treba li pobjeći — u ime Gospodnje! Treba li liječiti — u ime Gospodnje! »Turris fortissima nomen Domini — tvrđava neosvojiva ime Gospodnje«, kažu Poslovice Salamonove (18,10).

U tom ćeš Imenu, Papa Pavle, pobijediti!

KARDINAL MONTINI O PAPI DOBROTE NA DUHOVE OVE GODINE

»Neka je blagoslovljen ovaj Papa koji je nama i svemu svijetu podao sliku pastirske dobrote: svima koji u Crkvi nose odgovornost upravljanja pružio je primjer evanđeoskog »Dobrog pastira!«

Neka je blagoslovljen ovaj Papa koji nam je pokazao kako dobrota ne znači ni slabost ni popustljivost; ona nije neki višeznačni irenizam, neodređena mirotvornost, a još manje odreknuće velikih prava na istinu i velikih dužnosti auktoriteta; ona je prva, kneževska vrlina svakog onog koji predstavlja u svijetu Krista.

Neka je blagoslovljen ovaj Papa koji nam je još jednom pokazao da vlast u Crkvi nije ambicija za gospodstvom ili gospodarenjem; niti je ona udaljeno uznošenje nad zajednicu vjernika ili neko izvanjsko igranje oca. Još manje je ona ono što bi joj htjeli prišiti protivnici Crkve ili oni koji je samo izvana promatraju: neki natražnjački dogmatizam koji koči napredak svijeta. Vlast u Crkvi — to je providnosna i mudra brižljivost, uloga koju je sam Krist htio, nezaobilaziva, vrijedna časti i vjernosti; ona je ponizno služenje, nesebično, puno zalaganja i srdačnosti. Vlast u Crkvi — kako nam je pokazao Papa Ivan — u svojem najjasnijem i najautentičnijem očitovanju ima značaj onoga što svi možemo zvati grandioznim imenom: dobrota«.

ŽIVOTOPIS NOVOGA PAPE

Ivan Krstitelj (Giovanni Battista) Montini rođen je u Concesio pokraj Brescie 26. rujna 1897. godine od roditelja dr. Jurja i Judite Alghisi.

Krstio ga je nadžupnik don Giovanni Fiorini 30. rujna, a kum mu je bio advokat Enrico De Manzoni. Uzoran obiteljski život, prožet praksom kršćanskog života, odgojio ga je u strogosti prema samom sebi i u razumijevanju za druge.

Njegov otac Juraj svojom izgrađenom ličnošću kao vođa i apostol ostavio je trag u životu i djelatnosti katoličkih organizacija. Kroz 25 godina bio je upravitelj novina »Il Cittadino di Brescia«. Bio je gradski i provincijski savjetnik i prisjednik za vrijeme prvoga svjetskoga rata. Na temelju povjerenja Pape Benedikta XV izabran je za predsjednika izborne unije talijanskih katolika, čiji je bio i posljednji predsjednik. Izabran je za poslanika Narodne talijanske stranke u parlamentu, a držao je mandat kroz tri legislature. Njegova supruga nije bila manje gorljiva i aktivna. Isticala se u kršćanskim krepostima, bila je vrlo aktivna u religioznom i laičkom apostolatu kao predsjednica Katoličkih gospođa u Bresciju.

6. lipnja 1907. primio je prvu sv. Pričest u Bresciju u kapeli sestara di Maria Bambina. 21. lipnja iste godine podijelio mu je biskup Mons. Giacomo Pellegrini sv. Potvrdu u kapeli isusovačkog kolegija »Cesare Arici«, gdje je završio osnovnu školu. Tu je pohađao i gimnaziju. Radi slaboga zdravlja nastavio je privatno studij i 1916. položio maturu na liceju »Arnaldo da Brescia«. Tada je nastavio kao vanjski student pohađati predavanja u sjemeništu Brescije. 21. studenoga 1919. obukao je crkveno odijelo i primio tonzuru.

U katedrali ga je 29. svibnja 1920. zaredio za svećenika biskup Mons. Giacinto Gaggia. Prvu sv. misu je služio u svetištu Delle grazie u Bresciji. Po svršetku crkvenih studija na Papinskom pravnom fakultetu milanskog sjemeništa postigao je doktorat kanonskoga prava. Među ispitivačima mu je bio tadašnji tajnik fakulteta Mons. Adriano Bernareggi, sjajna učenjačka i svećenička figura, koji je kasnije postao biskup u Bergamu

1920. šalje ga njegov biskup u Rim u lombardsko sjemenište, tek osnovano. Pohađao je filozofski studij na Gregorijani, a u isto vrijeme i filozofski fakultet rimskog univerziteta. Slijedeće godine ga je tadašnji supstitut u državnom tajništvu Mons. Pizzardo pozvao na crkvenu akademiju, a pohađao je i predavanja kanonskoga prava na gregorijanskoj univerzi. Za nekoliko mjeseci prekida studij i u svibnju 1923 ide kao ataše apostolske nuncijature u Varšavu. Na jesen je pozvan u Rim, gdje je nastavio redoviti studij na crkvenoj akademiji. U listopadu 1924. ušao je u redovitu službu državnog tajništva, a u travnju 1925. imenovan je činovnikom (minutante).

Na prijedlog Mons. Pizzarda imenovan je 1924. godine duhovnim savjetnikom rimskog kružoka katoličkih studenata. U jeseni 1925. imenovao ga je Pijo XI za vrijeme Nacionalnog kongresa katoličkih studenata duhovnikom Talijanskog saveza katoličkih sveučilištaraca. Bio je vrlo aktivan obnovitelj organizacije, iako je u isto vrijeme vrlo zaposlen kao činovnik državnog tajništva. Plod njegova rada na duhovnom, karitativnom i kulturnom planu bio je: stvaranje elite intelektualaca Katoličke akcije.

U isto je vrijeme oduševljen propagator ideje sv. Vinka i Ozanama u aktivnosti konferencija sv. Vinka. Sam sa studentima zalazi u najbjednija i najsiromašnija predgrađa Rima svakoga tjedna noseći hranu, odijelo, posteljinu. Svaki je siromah tih kvartova poznavao Montinija.

Iako je kasnije napustio studentski savez, ipak 1933. osniva jednu grupu dobrovoljaca sastavljenu od nekadašnjih studenata, sada liječnika, advokata, inženjera... koja razvija veliku karitativnu i socijalnu djelatnost.

1927. godine organizirao je izdavanja revije »Studium« koja je bila organ katoličkih laureata. On je bio učitelj, vođa, te razboriti i neustrašivi animator te grupe. Izdao je sveske »Put Kristov«, »Uvod u studij Krista« i »Studentska savjest«. To su prvi pokušaji laičke teologije.

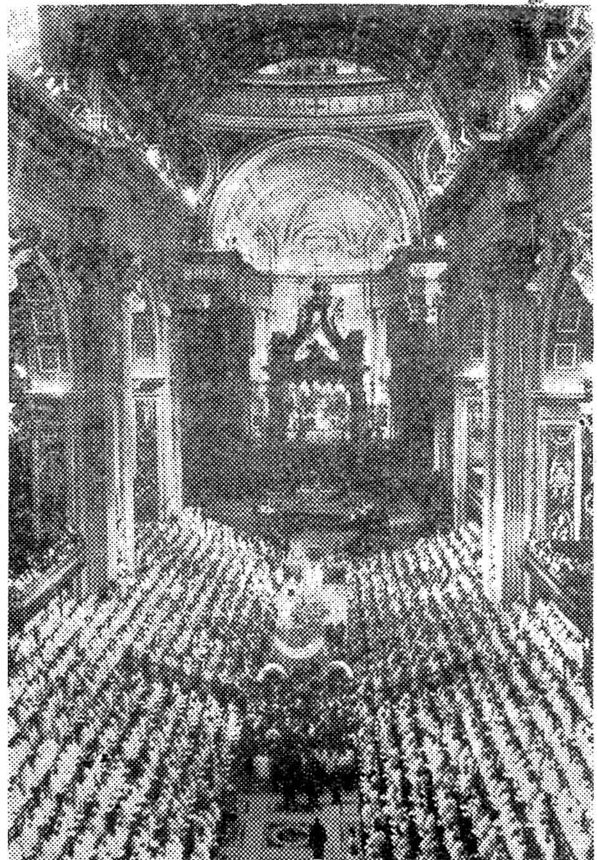
1931. predaje na crkvenoj akdemiji povijest papinske diplomacije.

1933. na zahtjev Pija XI posve se posvećuje dužnostima državnog tajnika. 1937. imenuje ga papa supstitutom državnog tajništva. Od tada je najintimniji suradnik kardinala Eugenija Pacelli, koji je već osam godina bio državni tajnik. Novi papa Pijo XII ga je potvrdio na istoj dužnosti. Nakon smrti kard. Maglionea 22. kolovoza 1944. Pijo XII nije imenovao novoga sekretara. 1952. godine imenovao je Pijo XII dva prosekretara: Mons. Tardini za izvanredne crkvene poslove i Mons. Montini za redovite poslove.

1953. godine na konzistoriju Pijo XII spomenuo je u govoru da je na listi novih kardinala kao prve stavio dva člana iz državnog tajništva, ali su oni iz poniznosti odbili tu čast. To se odnosilo na prosekretare Tardinija i Montinija.

Kroz ratne strahote drugog svjetskog rata bio je najprisniji i najdragocjeniji suradnik velikom papi Piju XII kao njegov tumač i vjerni izvršivač njegovih direktiva.

U punom žaru neutrudive aktivnosti, kojoj se sav predao, imenovanjem za milanskog nadbiskupa 3. studenog 1954. mijenja se njegov životni tok. Imao je naslijediti glasovitog kardinala Ildefonza Schustera, koji je umro na glasu svetosti.

Najveći pothvat Ivana XXIII – Koncil Drugi Vatikanski – uzeo je Pavao VI kao najveći zadatak svog pontifikata. Odlukom Papinom koncil se nastavlja 29. rujna o. g. na blagdan sv. Mihaela Arkanđela

Pijo XII upravio mu je poslanicu, u kojoj izvanrednim izrazima naglašava njegovu sposobnost, vjernost, marljivost. Radi bolesti ga nije mogao sam posvetiti za biskupa nego je to učinio 12. prosinca 1954. kard. Tisserant. Diplomatski kor mu je čestitao na usta francuskog ambasadora, koji je rekao: »Monsignore, Vi ste proveli u službi velikoga Pape godine intenzivnog i veličanstvenog rada, koje su bile najteže u povijesti ovoga siromašnoga čovječanstva«. Istaknuo je nadalje njegov veliki udio u radu za slogu i mir među narodima. Sve je to ostvarivao genijalnim shvaćanjem, s pronicavom intuicijom, s ravnotežom duha i neumornom željom da pronađe u svakoj stvari pravu točku sporazumijevanja. I završio je: »Dopustite mi da dodam ono, što mi najviše volimo i cijenimo u Vama, a to je, da smo u Vama — diplomati uvijek osjećali svećenika«

Na putu u milansku biskupiju dao je zaustaviti automobil i izišavši van, skinuo je šešir, bacio se na koljena i poljubio (iako je padala kiša i snijeg i bilo blato) tlo svoje biskupije. Njegovi pratioci bili su zbunjeni, jedan mu je pokušao podmetnuti pokrivač, ali je zakasnio.

6. siječnja 1955. svečano je ušao u milansku katedralu uz spontano oduševljenje i radost vjernika. U svom prvom govoru rekao je da se moli »da buka strojeva postane glazbom, a dim tvornički da postane tamjanom«.

Započeo je odmah jednom temeljitom i modernom pastorizacijom. Odmah je počeo posjećivati župe, najprije brdske, udaljene, a onda sve ostale u svojoj prostranoj nadbiskupiji (916 župa). Veliko su njegovo djelo misije u čitavom Milanu, koje je započeo u travnju 1955. sa svrhom religiozne obnove savjesti. Taj veliki uspjeli pothvat počeli su i drugi na čitavom svijetu usvajati. Sam je kao i svaki obični svećenik propovijedao u crkvama, školama, tvornicama i kaznionicama. Te velike misije u Milanu kao najsvjetlija etapa katoličkog Milana završene su porukom Pija XII upućenom vjernicima milanske nadbiskupije.

1956. osnovao je dobrotvorno društvo za pomaganje siromaha. Tu je sudjelovalo preko 1000 svećenika 100 biskupa i 2 kardinala.

Kardinalom ga je imenovao papa Ivan XXIII u konzistoriju 15. XII 1958.

Na svim područjima u svom apostolskom žaru davao je velike inicijative. Napomenut ćemo samo: gradnju novih crkava na gradskim periferijama; osnovao je ustanovu za modernu i uspješnu evangelizaciju pomoću liturgijskih i katehetskih izdanja; institut za pastoralni i socijalni studij problema povećanih imigracija; službe za socijalne radničke probleme, za zatvorenike, za štampu; osnovao je akademiju sv. Karla za promicanje kulture. Započeo je pokret za sjedinjenje kršćana u Milanu. Za vrijeme molitvene oktave držali su govore kard. Bea, jedan protestantski i pravoslavni teolog.

Veliki je poticaj dao misijskom djelovanju u svojoj nadbiskupiji. Slao je svećenike, sestre i materijalnu pomoć u misije (Rodezija).

Mnogo je putovao po različitim zemljama Evrope, Sjeverne i Južne Amerike, gdje je posjetio državnike, katoličke univerzitete, na kojima je držao govore. 1962. godine je boravio tri tjedna u Africi. Posjetio je Rodeziju, Nigeriju i Ganu.

Za II Vat. Koncil izdao je jednu od najzapaženijih poslanica, koja je doživjela veliki publicitet u svjetskoj štampi. U pripremi za II Vat. Koncil kardinal Montini je bio član Centralne komisije i tehničko organizacijskog odbora, a kasnije na samom Koncilu član tajništva za izvanredne poslove.

PAVAO VI

U IME GOSPODNJE

Glavni su obrisi već dani. Svijet je očekivao »ivanovsku« liniju u Crkvi. O smrti Dobrog Pape Ivana zrakom je orilo: »Poslan bi čovjek od Boga imenom Ivan!« Ivan je u hebrejskom ime naklonosti, miline, milosti. I evo nam iza Pape koji se okrstio Ivanom, habemus Papam! — imamo Papu koji je kršten na ime Ivan: Giovanni Battista Montini: Pavao VI.

Ivanovska linija u Crkvi bila je uvijek linija ljubavi. I zato su značajne inicijalne riječi Papina inauguralnoga govora: »Preuzeli smo službu da pasemo stado Gospodnje, a ta je služba, prema izrazu sv. Augustina, nadasve officium amoris — služba ljubavi, očinske dobrote i brižljivosti.« Uostalom, zar nije već Krist najvišu službu u Crkvi povezao s ljubavlju, i to s nabujalom, prepunom? »Petre, ljubiš li me veoma, više nego ostali?!« U Crkvi postoji hijerarhijska vlast, stepeničasta svetovlast, koja se sva učvoruje u velevlasti rimskog prvosvećenika, Petrova nasljednika, Kristova namjesnika — Pape. A papinstvo je prije svega i nadasve, po svojoj instituciji, velevlast ljubavi. Papa je, kao nitko drugi, »predsjedatelj zajednice ljubavi« — kako bi rekao prastari ekleziolog sv. Ignacije iz 107. godine po Kristu. Značajne su, u tom smjeru, riječi Pavla VI što ih je izrekao još kao kardinal Montini na Duhove ove godine govoreći o Dobrom Papi Ivanu na umoru: »Dobrota je prva kneževska vrlina koja treba da resi onoga koji u svijetu predstavlja Krista.« A dobrota — to je izraz ljubavi.

Ivanovska je linija pojačana pavlovskom: Ivan Krstitelj Montini uzeo je sebi ime Pavao VI. On sam nije tome dao tumačenja. Može se smatrati nadahnućem, što je izrekao u svom prvom pozdravu Papi Pavlu kardinal Tisserant, koji u samom imenu Pavao gleda program Montinijeva prvosvećeništva. U poslanici izbornog dana — na blagdan Srca Isusova — već uvodne riječi označuju čitav jedan program: »Meni najmanjem od svih svetih dana je ova milost: da narodima (poganskim) navijestim neistraživo bogatstvo Kristovo« (Ef 3, 8). Pavao je po pozivu apostol univerzuma, Bogom određen da pronese Evanđelje »svim vrstama ljudi« (Dj 22, 15). Sebi je postavio načelo »svima postati sve. kako bi sve pridobio Kristu« (1 Kor 9, 19). Pavao je, dakle, ime programa. Već je Pijo XII, kao što to nikada prije njega nije bilo, ostvario univerzalnost naučiteljstva. Nikada se Papa nije obraćao tolikim slojevima ljudi koji su od njega htjeli čuti učiteljsku, na Evanđelju oplođenu, riječ. Ivan XXIII je još dalje pomaknuo doseg slušateljstva Papine riječi. Umio je naći riječ i podati joj ton, netražen, jer je iz dna srca Kristu i ljudima odana izvirala. Tom linijom želi poći Papa Pavao VI: linijom ivanovske ljubavi, pavlovskoga žara i univerzalnosti.

Kad je početkom 1955. stupio na granicu svoje milanske nadbiskupije, ne gledajući na blato, kleknuo je na tle, poljubio zemlju koju mu je Providnost dodijelila njegovoj ljubavi, poljupcima njegova pastirskog srca. Sada, izabran na blagdan Srca Isusova za najvišu službu ljubavi, nije to mogao ponoviti, jer Papina pastirska ljubav ne smije imati granica. Kojugod zemlju poljubi, tlo je njegove ljubavi, područje njegova srca. Za sve on treba biti, za sve on želi biti »Vicarius amoris Christi — zastupnik i poslanik Kristove ljubavi.«

Malo je kada svijet tako općenito očekivao izbor novoga Pape. Dijelom je to plod smrti Pape Ivana Dobroga. Nikada smrt Papina nije toliko pogodila svijet kao ovaj puta. Svi su doživljavali da su osiromašeni, da je svijet siromašniji za

jednoga — i to jedinstvenoga — dobroga. I zato se toliko svijet pretvorio u očekivanje, nehinjeno uzbuđeno.

I opet, upravo zato malo je kada svijet tako ganuto doživio riječ kardinala đakona, navjestitelja sretnog izbora: »Annuntio vobis — veliku vam navijештam radost! Habemus Papam — imamo Papu!«

Vrlo je značajna ova tradicionalna ceremonija. Ona povezuje navještaj novoga Pape s blagoglasjem anđeoskog navještaja pastirima na betlehemskim poljanama, dok se nebom prolomila pjesma mirijada anđela: »Slava Bogu — mir ljudima!« Papa Ivan Dobri uspio je biti priznat pobornik za mir. Pape su to oduvijek bili, samo nisu uvijek bili priznati. On je nastupio kao jedini nenaoružani u ime svih nenaoružanih, kao stranka blokovski neopredjeljena i ni za što drugo zainteresirana nego da se svim ljudima, nenaoružanim osobito, u ime Kristova Evanđelja, u ime Bogom zasnovane ljudske naravi barem zajamči i osigura tlo pod nogama, svod nebeski nad glavom, zrak i voda.

Takvog je Papu, nasljednika Ivana Dobroga, tražio svijet. I, može se reći, svijet ga je sam pronašao. Montini je bio kandidat svijeta. Bilo bi, više manje, razočaranje da je izabran netko drugi. I sada, Papa je dovoljno upozoren na ovaj silan kapital ljudskih srdaca, na neocjenjivo bogat rezervoar dobrih volja i sklonosti na suradnju u djelu mira. Ta to su mu, u ime svojih naroda, izrekli veliki svih zemalja i svih blokova. To su mu, u tihoj vezi srdaca, šaptala sva usta svijeta. On je toga svjestan. Sam to ističe u nastupnom govoru: »Sa strane ljudi dobre volje ima mnogo znakova za suradnju!« Papa Ivan izorao je brazde, duboke i pripravljene. Njima treba sijati evanđeosko sjeme mironosnosti. I zato je vrlo pogođen završetak Papine riječi svijetu: »U ime Gospodnje, pođimo u miru!«

LEGENDA O PAPI PAVLU ŠESTOM

U omami masovnog oduševljenja stvara se umah legenda. Neki nemaju povjerenja u tu riječ. Drugi misle, da su za legendu potrebna stoljeća. I jedni se i drugi varaju. Za legendu je potrebno, da masa uoči neku duhovnu vrijednost svog junaka, zatim, da sazna nekoliko istinitih, makar kako sitnih podataka. I konačno, da s tim podacima veže svoj osnovni dojam, koji — dakako — uvijek premašuje same podatke.

Tako je stvorena legenda i o papi Pavlu VI. Prva želja sviju bila je upoznati željno iščekivanoga. Život mu je lako naučiti. Dvadeset tri godine priprave. Trideset godina služenja kako rijetki umiju služiti. Deset godina nadbiskupovanja u jednoj od najvećih biskupija na svijetu. I izbor za Papu.

Čovjek se ogleda u svakoj sitnici. I zato su nam učinili uslugu novinari, što su brže bolje, njuhom lovačkih pasa, osjetili miris sitnica, koje očituju papu našega Pavla.

Naš je biskup bio čovjek rada, golemog rada — rekao je jedan od uvaženih njegovih suradnika. Njegov radni dan, kad je potrebno, traje i do dvadeset sati, a mogao bi raditi i do dvadeset četiri. Zanimljivo! A neredovito je svršavao škole zbog boležljivosti! Čak je i teologiju pohađao kao vanjski đak. Reverendu je obukao godinu dana prije ređenja!

Spava, redovito, od dva do sedam ujutro. Dan posvećuje susretu s ljudima, a noć pripravi na rad i susretima s Bogom! O ti Pape! Svi su ranoranioci i kasnoradioci: Pio X, XI, XII, Ivan XXIII, Pavao VI. Izgleda da je to preduvjet da netko bude papa! Možda karizma papinstva! Ivan XXIII je izričito rekao da je pristalica škole: šest sati spavanja je dosta zdravome, sedam bolesnome, osam lijenčini.

Kuharica je u dvoru bila uvijek u neprilici: Nikada se nije znalo, kada nadbiskup ruča. Ruča, kad stigne. Ako u to vrijeme nema ništa, zbog ručka poslije ne će prekinuti posla. A lako dugo radi bez jela.

Njegov ga šofer Antonio dobro pozna. I on se požurio da ga »diskreditira«. Nadbiskup se volio voziti najvećom brzinom: stošezdeset. »Antonio, dormi?! Antonio spavaš!« — znao mu je doviknuti, kad bi vozio smanjenom brzinom.

Kaže Antonio, da će se prevariti, tko njegova nadbiskupa ocijeni po strogom, mršavom i suzdržanom licu. Malo tko umije s toliko srdačnosti razgovarati i uživljavati se u svijet svog sugovornika kao Montini. On je, inače, čovjek od malo riječi. Radije prepušta, da sugovornik sve izreče. Tako je Montini učio iz živih knjiga poznavati svijet i ljude, a i njihove potrebe. A bio je u odličnoj prigodi. Tkogod je htio papi Piju — od najvećih državnika i znanstvenjaka do najjednostavnijih vjernika — svatko se prije zaustavio pred Montinijem. On je bio pretklijetka papina srca.

Voli čitati dopise sa svih strana: najradije one, koje mu šalju djeca, nepoznati, siromašni. Posljednja njegova narudžba — kaže Antonio — bila je: treba kupiti magarca. Neki mu je brđanin pisao o svojoj nesreći. Crknulo mu magare, a nema čime da kupi drugoga. Nadbiskup pita šofera, koja je cijena dobrog magarca. Isplatio mu novac, da dalje sam sve uredi.

Volio je obilaziti svoj grad, osobito periferiju, u običnom svećeničkom odijelu. Nema mnogo smisla za mnoga preoblačenja. Tako jednog dana prisustvuje večernjici u nekoj crkvi, incognito. Ministrant obilazi i skuplja milostinju. Dođe do svećenika — nadbiskupa i zaustavi se pred njim. Već radi dobra primjera trebalo je nešto ubaciti. On obično nije nosio sa sobom novaca. Skine svoj biskupski prsten i baci za milostinju.

Milano ga je dočekao kao »nadbiskupa radnika«. I uistinu! Radnici su njegov dragi svijet. U doba velikih milanskih misija on je sam održao, kažu, stošezdeset govora u različitim tvornicama. Sve na poziv samih radnika. Pozvali su ga i onamo, kamo davno nije stupila svećenička noga. On je uvijek umio naći riječ susreta s ljudima, koji imaju često grube ruke, ali nježno i milo srce.

Papa Pavao je služio — ali u punom smislu te riječi — dvije izrazito jake papinske ličnosti: Pija XI i Pija XII. Malo ih je na svijetu, koji umiju toliko dominirati sobom služeći. Bio je uistinu »sluga slugu Božjih«, sluga dvojice velikih sluga, da konačno sam bude uzdignut do najviše službe, koja nije drugo nego najveće služenje. Nije li Krist rekao: »Nisam došao da imam sluge nego da budem sluga!«.

Od svih svojih suradnika traži najveću preciznost, a sam je precizan i riječima i djelima kao najsitniji kotačić u uri. Dosta mu je vidjeti rukopis. Čovjek, koji je sav život proveo u najvišem papinskom uredu piše krajnje smirenim crtama, povezano i uredno.

Uživa u glazbi. Voli klasičnu muziku. Ploče velikih majstora najmiliji su mu odmor: Chopin, Beethoven, Bach, Verdi.

Kraj svoje pisaće mašine — olivetica Pija XII — ima gramofon s pločama. I ta olivetica ima povijest! Čim je Ivan XXIII ušao u papinske odaje, odmah po izboru, oko mu padne na poznatu bijelu oliveticu Pape Paccellija. Smjesta ju je dao avionom otpraviti u Milano. Ona je, kako bi rekli stari »vikala« za svojim pravim gospodarom. Jedini nasljednik Paccellijeve pisaće mašine — tog oruđa Paccellijeve genijalne misli — po ocjeni Ivana XXIII bio je Montini.

Montinijeva memorija je također nasljednica fenomenalnog pamćenja Pija XII. Kažu, da je za malo vremena znao sve svoje župnike — njih devet stotina — napamet, imena i prezimena. Nije trebalo dugo i on je uvijek, kad je nekoga iz Milana trebao, sekretaru uz ime i prezime rekao i telefonski broj. Odcitirati cijele stranice iz Dostojevskoga za njega ne predstavlja teškoće.

Da, i literaturu voli. Govornik je svog stila. Ima jednu bolnu točku. Koliko god želi govoriti jezikom jednostavnim i malog svijeta, to mu ne uspijeva. Predugo je radio među studentima i nastupao na vrhovima, a da mu misao ne skrene brzo u preotmjeni izraz, začinjen mnogim navodima.

U obitelji Montini je uvriježen osjećaj za demokraciju. Njegov otac — advokat, novinar, državnik — istupa iz parlamenta po nastupu Mussolinijevu. Ima živa dva brata Luju i Franju — sa devetoro nećaka. Prvi je telegram upravljen njima. Kad

se svijet skupio oko Luje Montinija, da mu čestita na izboru brata za papu, odgovorio je: »Do danas mi je bio brat, odsada ga radije promatram kao oca.«

Papa Pavao se požurio da se oko Vatikana opet ne podigne zid nepristupačnosti. Nekoć pape nisu izlazili, jer su bili zatočenici: od 1870. kad je Garibaldi osvojio papinski Rim. Posljednji zemaljski vladar Rima bio je svete uspomene Pio IX, »Papa re — Papa kralj«. Još su ga čuvali vojnici s puškama. Danas — kažimo tako — dostaju anđeli za tjelesnu papinu gardu! Ivan XXIII je osjetio da je Rim danas više njegov nego kad je papa bio zemaljski gospodar Rima. To je isto osjetio već prvi dan po izboru i papa Pavao Šesti. Kažu, da su prometni stražari mislili da će duže potrajati »primirje« nakon smrti Ivana XXIII, koji se volio prošetati Rimom i dati im uzbuđena posla!

Ima vrlo nježna zgoda koja veže oba Pape. Ivan XXIII je na samrtnoj postelji imao toliko pažnje prema svome tajniku da ga zamoli da što prije nakon papine smrti, pohodi svoju majku. Tajniku kardinala Montinija teško je obolila majka. Brzo ode iz nadbiskupskog dvora da je pohodi. Kasno se uvečer vratio, pazeći da ne probudi nikoga u dvoru. Montini je užurbano šetao hodnikom i čekao: »Ne bih mogao zaspati, dok ne saznam, kako je s vašom majkom.«

Znamo, da ne će mnogo noći spavati sve, dok ne bude uvjeren, da u miru spavaju sva njegova djeca. »Ne će biti pospan, ne će zaspati Onaj, koji čuva Izrael« — pjeva o budnosti Božjoj Psalam 120,4.

Već se kroz tri pontifikata u Rimu među posljednjima gasnu svjetla u papinskim odajama.

»Izobilje Božje naklonosti stanovništvu Jugoslavije« ŽELI PAPA PAVAO VI

U našoj državi bio je vrlo veliki interes za izbor novoga Pape. Katolici su s velikom simpatijom i željom čekali »bijeli dim«. I druge bratske vjerske zajednice pokazale su u duhu prave Kristove ljubavi veliko zanimanje. Dnevna štampa je češćim osvrtima govorila o konklavu i o izboru novoga Pape, nagađajući tko bi to mogao biti.

Čim je radio objavio veselu vijest: »Habemus papam (imamo Papu) . . . « s tornjeva katoličkih crkava zabrujala su radosna zvona navještajući: Katolička Crkva ima Papu a čovječanstvo Oca.

Dnevna je štampa na istaknutim mjestima objavila vijest o izboru novoga Pape. Drugoga dana po izboru Tanjug izvještava: »**Predsjednik republike JOSIP BROZ TITO uputio je novoizabranom papi PAVLU VI brzojav slijedećeg sadržaja: »Povodom Vašeg izbora za poglavara katoličke crkve molim Vas da izvolite primiti moje iskrene čestitke i želje da Vaš pontifikat doprinese razumijevanju i suradnji među narodima i državama i stabilizaciji mira u svijetu«.**

25. lipnja Tanjug objavljuje odgovor kojega je primio predsjednik republike JOSIP BROZ TITO od pape PAVLA VI: »**Dirnuti smo čestitkama Vaše ekscelencije i Vašim željama za mir i suradnju među narodima i uvjeravamo Vas da ćemo ovom stalnom cilju Katoličke crkve također posvetiti svu pažnju. Prizivamo IZOBILJE BOŽJE NAKLONOSTI STANOVNIŠTVU JUGOSLAVIJE.«**

Od smrti pape Ivana XXIII štampa redovito donosi najprije osvrte na pontifikat pokojnoga Pape o kojemu se u svakom pogledu najpohvalnije izražava, na pr. : »Za ovaj je slučaj (smrt pape Ivana XXIII) karakteristično to da uopće nije bilo izraženih negativnih sudova a nije bilo čak ni taktičke ili stvarne indiferentnosti prema čovjeku koji odlazi iz života« (Telegram, 14. VI). Kasnije počinju listovi donositi prognoze o izboru novoga Pape. Izbor kard. Montinija komentiraju sve novine sa simpatijom: »S izborom Montinija osiguran je nastavak ekumenskog koncila koji je prekinut u prosincu da se nastavi u rujnu ove godine« (Vjesnik, 22. VI). »Montini važi u crkvenim krugovima kao pristalica 'obnoviteljske' struje koju je prethodio papa Ivan XXIII« (Večernji list, 22. VI). Općenito ga svi listovi smatraju nastavljačem djela Ivana XXIII: »Za vrijeme svog kratkog pontifikata papa Ivan XXIII imao je u nadbiskupu iz Milana bliskog suradnika koji je podržavao njegove ideje i planove« (Borba, 22. VI).

O prvom Papinom govoru preko radija POLITIKA piše 23. lipnja: »Montini, papa Pavao VI danas je svečano izjavio da će nastaviti Ekumenski sabor . . . slijediti liniju velikih socijalnih enciklika i boriti se za pravdu i slobodu u društvenom i međunarodnom životu — jednom riječju, da će nastaviti politiku svog prethodnika pape Ivana XXIII. Pavao VI koji je danas prvi put govorio preko radija, apelirao je na državnike, političare, novinare i sve ljude dobre volje da osiguravaju svijetu mir i miroljubiv napredak. On se također založio za davanje pomoći ekonomski nedovoljno razvijenim zemljama i za pravednija rješenja gorućih pitanja današnjeg društva.«

Na govor što ga je Papa održao ambasadorima i diplomatskim predstavnicima akreditiranim kod Vatikana VJESNIK od 25. VI opširnije se osvrće donoseći sve glavnije misli. Piše kako je Papa »istakao da Crkva treba jednako poštivati sve nacije čitavog svijeta, kako one koje imaju za sobom dugu historiju, tako i one, koje su nedavno stekle svoju nezavisnost. Svim ovim zemljama, njihovim narodima, vladama i šefovima, rekao je Pavao VI, upućujem u ovom trenutku svoje najsrdačnije pozdrave i želje pune povjerenja. Papa je Pavao VI zatim izrazio nadu da će se odnosi svih naroda s Vatikanom razvijati u duhu otvorene i plodne suradnje. Članak završava citatom: »Jedan od glavnih zadataka pape, kojem je moj prethodnik posvetio posebnu pažnju, jeste da pridonese učvršćenju takvog mira i slijedeći primjer Ivana XXIII ja ću na tom polju učiniti sve što je u našoj moći«.

Čestitke i odjeci u svijetu

Čestitka Generala DE GAULLE-A

»Sjedinjujući svoju radost s radošću čitavog kršćanstva molim Vašu Svetost da se udostoji primiti moje srdačne čestitke prigodom Vašeg uzdignuća na Stolicu sv. Petra.

Sa čitavim narodom Francuske izražavam najsmjernije i najtoplije želje za veličinu Vašega vladanja.

Molim Vašu Svetost da primi izraz moga sinovskog štovanja.«

Čestitka predsjednika NIKITE HRUŠČOVA

»Izvolite, molim, primiti moje čestitke i moje želje za uspjeh u razvijanju svih djelatnosti u korist mira i miroljubive koegzistencije među narodima — djelatnosti kojima je pokojni papa Ivan XXIII posvetio tolika nastojanja.«

Čestitka predsjednika KENNEDY-A

»U ime naroda i vlade USA šaljem Vam najtoplije čestitke u času kad preuzimate svoju visoku službu. Želim Vam da kroz duge godine budete vođa u stvari mira i dobre volje koju je tako plemenito promicao Vaš veliki predšasnik. Gospođa Kennedy Vam u jedinstvu sa mnom šalje također najtoplije čestitke.«

Gotovo svi predsjednici republika, vlada i kraljevski parovi uputili su srdačne čestitke i želje novom papi.

Predstavnici nesjedinjenih crkava

Čestitke su uputili u ime ruske pravoslavne crkve patrijarh Aleksej, a u ime anglikanske primas Ramsey.

Pastor Boegner, nekadašnji predsjednik Protestantske federacije u Francuskoj izrazio je veliku nadu koju prouzrokuje u njemu »ovaj događaj čije posljedice mogu biti značajne obzirom na ishod rada Vatikanskog koncila i stvar ekumenizma«.

Izjave istaknutih katolika

François Mauriac, francuski akademik, nobelovac, jedan od najvećih katoličkih književnika drži da je izabran za novog papu »onaj koji je sposoban najbolje nastaviti djelo Ivana XXIII ulijevajući povjerenje i protivnicima i onima koje su smione inicijative Ivana XXIII mogle uznemiriti«.

Isusovac p. Danielou, veliki teolog dao je slijedeću izjavu prigodom izbora: »Ličnost kardinala Montinija nametala se na tako očit način Svetom Kolegiju kardinala da se njegov izbor za Vrhovnog Svećenika činio gotovo nevjerojatan. Izbor Svetog Kolegija pokazao je da se može ući kao »papabilis« (kandidat za papu) u konklave, a ipak izaći iz njega kao papa.

Nadbiskup Milana, Msgr. Montini pokazao se kao pastir u potpunom značenju riječi. Oni koji su ga poznavali znaju koliko je njegova žarka duša gorjela u brizi za duše. Upravo taj apostolski žar karakterizira ovo razdoblje njegove službe. Pun razumijevanja za sve potrebe modernoga svijeta ipak je znao pokazati da Crkva nije privezana ni za jednu tendenciju. Zbunio je one koji su ga htjeli prisvojiti.

Pun razumijevanja za vrednote suvremene kulture, osjetio je također opasnosti koje ona može predstavljati i nipošto nije htio odstupiti bilo u čemu od suverene neovisnosti Crkve.

Sam izbor imena: Pavao VI — znak je temeljne orijentacije njegovog pontifikata. Kao što je Apostol naroda nastojao uskladiti kršćansku poruku sa svijetom svoga vremena, tako se i Pavao VI izričito očituje kao apostol XX stoljeća. Pod tim vidom nastavak njegovog pontifikata na onaj Ivana XXIII ne može doći ni u kakvu sumnju. To je ista inspiracija koja će se nastaviti. Jedini zahvat kardinala Montinija na prvom dijelu koncila bio je u tom smislu. Tada je on podržao svim svojim auktoritetom orijentaciju većine koncila u smislu otvaranja prema modernom svijetu i posebno je spomenuo ime kardinala Suenensa za kojega se može misliti da će biti jedan od najbližih njegovih suradnika. Najnovije izjave potvrđuju potpuno prijanjanje kardinala Montinija uz započeto djelo Ivana XXIII.

Osobne sposobnosti Vrhovnog Svećenika jamče da će djelo njegova predšasnika biti nastavljeno. Pozdravljamo s radošću njegov dolazak.«

ODJEK U IZRAELU

U Izraelu je izbor kardinala Montinija primljen s jednodušnim zadovoljstvom. Jedan visoki funkcioner je izjavio da su oni živo željeli taj izbor koji će imati dobre posljedice za odnose Katoličke Crkve sa židovskim narodom. U velikom rabinatu jednako misle da izbor pokazuje želju Crkve da se nastavi započetim putem pokojnoga Pape.

Veliki rabin Kaplan u Francuskoj izjavio je: »Izbor kardinala Montinija zbio se pod sretnim okolnostima. On je prihvaćen s gorljivošću i s nadom. Povezujem svoje skromne želje s onima koje su mu upravljene iz svih krajeva svijeta. Izražavam između ostaloga želju — a uvjeren sam da ne ću biti sam koji to činim — da se nastavi i sretno dovrši veliko djelo započeto tako veličanstveno od Ivana XXIII«.

ODJECI U SVJETSKOJ JAVNOSTI

Sve agencije, radiotelevizijske stanice, sve novine odmah su opširno izvještavale o izboru novoga pape. Jednodušno je uvjerenje da je izabran najbolji nasljednik velikom i dobrom Ivanu XXIII.

Istočnoevropske zemlje vrlo su brzo nakon izbora obavijestile svoje građane o izboru. Ruska je televizija prenosila sam obred objave izbora novoga pape.

Jednodušno je zadovoljstvo izrazila štampa USA u svojim uvodnicima opisujući opširno nekadašnji posjet Montinijev Americi. Općenito je zadovoljstvo i u zemljama Južne Amerike.

Francuska, engleska, njemačka, a napose talijanska štampa opširno i s velikim simpatijama i oduševljenjem prikazuje izbor kardinala Montinija za papu.

Francuski dnevnici pozdravljaju Pavla VI kao »papu naših vremena«, »kao svećenika čiji duh plamti vjerom i evanđeoskom ljubavlju«, »papu radnika«, »papu pomirenja i napretka«.

Na cijelom afričkom i australskom kontinentu novi je papa smatran kao jamstvo za mir i veće sporazumijevanje i bratstvo svih naroda.

Ocu u bjelini

... Kardinali zatvoreni u Sikstini ...
A na trgu, što ga opasa Bernini,
Čeka svijet i moli — čeka u vrućini —
Dok sva srca čeznu: Montini, Montini!

Djeca kleče, gle, u dvostrukoj bjelini ...
Kruničaju mame — mnoge u crnini ...
Ljudi stižu pješke i u limuzini,
Dok sva srca čeznu: Montini, Montini!

Novinari motre dimnjak na Sikstini,
Tumače, što reče prekjučer Tondini ...
Nadaju se dugoj sretnoj vladavini,
Dok sva srca čeznu: Montini, Montini!

Napokon se diže i dim u visini ... !
Napokon se čuje ime u tišini ... !
Napokon se javi OTAC U BJELINI ...
Dok sva srca kliču: Montini! Montini!

Trči, glasni vjetre, javi to planini!
Šumne rijeke, vi razglasite nizini!
Ljudska srca puni sreća u dubini!
— Jer je Božje Srce reklo u visini:
Darujem vam PAVLA ŠESTOGA MONTINI!

Srce probodeno, Ti mu jasno sini!
I Ti, Majko dobra, k sebi ga privini!
I ti, nebo drago, svjetlo u vedrini,
Čuvaj nam ga — da bi vječnoj domovini
Sa sobom svu braću doveo — MONTINI!

SUTRAŠNJICA IZBORA

Petar, koji se u dobrom pokojnom papi htio zvati Ivan — danas želi da se zove Pavao. U tom je sadržan cijeli program. Ono, što znamo o gledanjima, nakana novog pape omogućuje nam da preciziramo taj program. Kard. Montini je više puta dao izjavu o tačkama, o kojima je svijet očekivao da nasljednik Ivana XXIII zauzme stav: u govoru, koji je održao 7. lipnja ove godine povodom zadušnica za pokojnog papu i u svom govoru od 5. prosinca 1962. na završetku prvog zasjedanja Koncila. U »pismu s Koncila«, koje je slao svakog tjedna katoličkim novinama Milana »Italia«, kard. Montini je tri dana prije tog govora 2. prosinca izložio glavnu misao tog govora. Između ostaloga, imajući u vidu činjenicu, da je kard. Montini jedini od nekurijalnih kardinala bio pozvan od pape, da za vrijeme Koncila stanuje u Vatikanu, počelo se od tada smatrati i članak i govor za programatske i kao da odrazuju misli samoga Ivana XXIII. Što nam govore ovi tekstovi? Kako nam otkrivaju nakane novoga Pape?

5. prosinca kard. Montini izjavljuje najprije da se slaže s prijedlogom, koji je dan prije iznio kard. Suenens: da se koncil usredotoči na jedno pitanje: Crkvu poslanu svijetu od Isusa Krista; Crkvu, koja do maksimuma oživljava svoju nutarnju strukturu s nakanom, da s uspjehom dođe do ljudi i njihovih pitanja i da istinski uđe u razgovor s njima. Ali kard. Montini unosi jednu vlastitu opasku, koja se sastoji u vrlo jakom naglašavanju odnosa ovisnosti Crkve — u svemu tomu — prema Kristu i njegovoj volji. To je jamačno tačka, koja upire najprije na odnos prema sv. Pavlu — a on ju je želio naglasiti izabravši svoje novo ime.

7. lipnja ove godine u svojoj katedrali u Milanu kard. Montini okarakterizirao je djelo Ivana XXIII kao rimski ekumenizam, tj. kao zračenje iz središta u sav duhovni svijet koji je izložen tom zračenju: u unutrašnjost Crkve katoličke preko razgovora pape s biskupima i na podizanju značenja biskupskih zborova; izvan sfera strogo katoličkih u nastojanju da pripoji i »one druge«, najprije ostale kršćane, a zatim i sve ostale ljude: ukratko jedan razgovor između Urbis (Rima) i Orbis (Svijeta). Rimski ekumenizam, to je upravo jedan način dodavanja Pavla Petru, proširenje duha Pija XII, kojemu je Mons. Montini bio intimni suradnik, duhom Ivana XXIII, kojemu kao da je kard. Montini bio određen za nasljednika.

ŠTO ZNAČI: BITI EKUMENSKI OTAC

Mnogi su se pitali ove tri posljednje sedmice, hoće li novi papa nastaviti pravcem, koji je zacrtao Ivan XXIII? Hoće li biti istoga duha? Biti posvema istoga duha, to je nemoguće: Ivan XXIII nije imao toliko idejni program, koliko je imao jedan stil, jedan način, a taj način ophodnje — to je bio on sam. Nitko drugi ne će nikada moći biti posve Ivan XXIII, ne će imati one srdačne oštroumnosti koju je on imao i koju je stvarao tokom i ritmom svojega vlastitoga života. Kard. Montini, danas Pavao VI čovjek je izvanredno superiorne inteligencije, vrlo velika snaga prisutnosti duha i rada, neobično informiran u svemu (kad smo mu se 1946. pribiližili, uvjerili smo se da pažljivo prati »Soepi« tjednik koji izdaje ekumenski savjet u Ženevi). To je čovjek koji čini duboki dojam duhovnosti i svetosti. Međutim, on ne će jamačno imati — jer za to nema uostalom ni isto onako divno lice starog seljaka, koji se posvetio svagdanjem vršenju volje Božje — ni posve iste geste, ni iste riječi koje su ulijevale povjerenje i dobrotu. Ivan XXIII običavao je govoriti da čovjek prije svega mora biti on sam. Pavao VI bit će svoj, on će biti onakav, kakvim će ga dan za danom učiniti pohodi živoga Boga čovjeku, koji stoji na najvišem i najodgovornijem položaju u službi svijetu. Za nas će on biti uvijek »Sveti Otac«.

Na njegova leđa pada još jedan zadatak, a to je upravo ono, u čemu se sastoji najdelikatniji dio nasljeđa Ivana XXIII, a on je proglasio da ga želi nastaviti: da uistinu bude ekumenski otac.

Ivan XXIII bio je i to na jedan način koji je uzbudio cijeli svijet, kada su — u času kad je trebalo da ga izgubimo — svi spoznali s koliko dubine i koliko širine je zajednički otac, ekumenski papa. Mjeseca kolovoza 1962, kada se u Parizu pred odbor nastavka Ekumenskog savjeta crkava postavilo pitanje slanja promatrača na II Vat. Koncil, izjavio je Visert Hooft u pogledu koncila: »Nostra res agitur« — »Radi se o nama«. I on je izrekao proračunato istinitu formulu onoga, što se i ostvarilo milošću Božjom i dobrom voljom obadviju strana. Moralo je doći prije ili kasnije do toga da se dvije ekumene susretnu, i ona katolička i ona — gotovo jednako tako velika — zajednica nerimskog kršćanstva. Čovjek, poslan od Boga, kome je ime bilo Ivan, bio je sredstvo Providnosti za taj susret. To se naročito opazilo na času njegove smrti. »Po prvi puta u svijetu, rekli su pastori Charles Westphal i Georges Casalis, i protestanti oplakuju jednoga papu.« Priča se, da je 22. listopada 1918. ulazeći u Strasbourg Poincaré rekao: »Plebiscit je učinjen! Gotovo!« Ove tri nedjelje, mi smo prisustvovali plebiscitu krćanstva svijeta, ukratko plebiscitu cijeloga svijeta. Pogotovo plebiscitu katoličkog svijeta... Jest, ovaj glas naroda, koji je katkad glas Božji, progovorio je. Pavao VI, jer on to želi, da na svoj način bude nastavljač Ivana XXIII, bit će ekumenski Otac svijeta, bit će personifikacija ekumenskog Rima, shvaćajući to na taj način, da Rim ne može biti ekumenski u tom smislu, osim, ako ostane, ako nastavi svakog dana — da bude još više ekumenski.

KOJI SVIJET?

Ekumenski pokret ne određuje se sam po sebi voljom da se skupe kršćani, i to svi kršćani, nego time, da se »evanđelje propovijeda svemu svijetu«. U tom bi smislu taj pokret bio u potpunosti »ekumenski«. A to je upravo deviza sv. Pavla Apostola naroda, apostola, koji je omogućio poganima da uđu u Crkvu bez prelaza na Mojsijeve propise. Danas više nego ikada, Crkva se ne smije zadovoljiti time, da bude jednostavno sama sebi dosta, da usavršuje samo svoju vlastitu organizaciju — a da se ne uznemiruje dubokom potrebom, da sve to bude »za svijet«. A koji svijet? Onaj, u kojemu jedna trećina katolika živi u južnoj Americi, gdje su oni daleko od toga da bi potrebe svog katolicizma podigli na onu visinu, koju on iziskuje; onaj, u kojemu skoro polovina čovječanstva nastava Aziju i Daleki Istok, dok u isto vrijeme ta ogromna prostranstva tako malo znače u Crkvi, tako se slabo njihov glas čuo na Koncilu; onaj u kojem ne samo da su vjernici u manjini u svijetu, nego gdje oni ujedno i postaju svijesni, (da su manjina) i da moraju u potpunosti i odvažno to i ostati; onaj u kojemu se Crkva mora smjelo prilagoditi takvoj situaciji. Koji svijet još? Onaj, u kojemu stanoviti oblici ugleda ili pokazivanja vlastite snage nisu više mogući u Crkvi, onaj, dakle, u kojemu se ona nalazi u škripcu — Bogu budi hvala — da ne bude ništa drugo nego Crkva, a to da bude potpunoma; onaj, u kojemu ona mora nastojati da bude i da se pokazuje kao »Crkva siromašnih« i da radi toga osudi zastarjele ostatke onoga lažnoga kraljevskoga i gospodskoga što joj koji puta nagrđuje lice; onaj, također, u kojemu se ona mora iskreno priznati ljudski slabom.

Upravo Mons. Montini rekao je u svibnju 1946. baš nama: »... Crkva također moli Confiteor...«

Radi se o tom, da Crkva, da Koncil, iskreno i odvažno shvate izvršenje svoje zadaće: donijeti evanđelje Isusa Krista ovome današnjem svijetu. Radi toga mora ona prilagoditi svoju strukturu, a za to je ona tokom povijesti pokazala toliki stvaralački genij da stvara novi svijet: svijet, koji ne izgleda više kao odraz evropskog Zapada, nego koji se stvarno sastoji od kontinenata. Trebamo papu kontinenata, poglavara jednoga episkopata raspoređenog po velikim prostranstvima svijeta. Međutim, iznad svakog stvaranja novih struktura Crkva mora prijeći — u shvaćanju koje se nameće samo od sebe — s jednog takvog utvrđenog juridičkog sistema, u jednu Crkvu Božju, koja živi u kršćanima: prema tome prijeći s područja prava na područje pastorala i evanđelja. U svom govoru od 5. prosinca 1962. kard. Montini je upravo kritizirao jedno takvo juridičko stanovište u Crkvi, koje je bilo predloženo Koncilu. Oh, kad bi Crkva čisto i jednostavno izlagala povelju evanđelja!

Na dan svoga novog i najvećeg dostojanstva čini se, da kršćanin Ivan Krstitelj Montini postavši u isto vrijeme Petar i Pavao mora dobro razumjeti ono, što mu jedan glas toliko istinit i toliko nježan ponavlja, glas, kojemu ne bi mogao odoljeti dapače ni bilo koji poganin, kad bi ga čuo: »Zvat ćeš se prorok Svevišnjega, jer ćeš ići pred licem Gospodnjim, da mu pripraviš putove« (Lk 1, 76).

»Petre, ljubiš li me? Pasi ovce moje... Utvrdi braću tvoju« (Iv 21; Lk 22, 32).

»Idi, jer ću te poslati daleko među pogane« (Dj 22, 21; Gal 1, 16).

o. Yves Congar, O. P.

OPORUKA SV. OCA IVANA XXIII

Duhovna oporuka i moje posljednje želje.

U trenutku, kad treba stupiti pred Gospodina Trojedinog, koji me je stvorio, otkupio, učinio svojim svećenikom i biskupom i obasuo me beskrajnim milostima, preporučam svoju siromašnu dušu Njegovu milosrđu. Molim ponizno da mi oprosti moje grijehe i moje pogreške.

Ono malo dobra, iako je nesavršeno i jadno, a stekao sam ga Njegovom pomoću, prikazujem na Njegovu slavu, na korist sv. Crkve, za izgradnju svoje braće. Napokon Ga ponizno molim da me kao dobri i blagi Otac dočeka sa svetim svojim u blaženoj vječnosti.

Rado još jednom ispovijedam svoju svu kršćansku i katoličku vjeru, svoju pripadnost i podložnost svetoj apostolskoj i rimskoj Crkvi, svoju potpunu privrženost i podložnost njenom uzvišenom poglavaru, Vrhovnom Svećeniku, kojeg sam imao čast dugo godina predstavljati u raznim predjelima istoka i zapada, koji me je napokon u Veneziji učinio kardinalom i patrijarhom, kojeg sam uvijek iskrenim srcem slušao bez obzira na službu koja mi je bila povjerena. Osjećaj vlastite malenkosti i ništetnosti uvijek mi je bio dobar pratilac držeći me neznatnim i mirnim. To mi je omogućilo da s radošću ispunjam, koliko mi je bilo najviše moguće, stalnu službu poslušnosti i ljubavi prema dušama i prema interesima kraljevstva Isusova, koji je moj Gospodin i moje sve.

Njemu sva slava! Meni prema mojim zaslugama Njegovo milosrđe. »Zasluga je moja milosrđe Gospodnje. Gospodine, Ti sve znaš: Ti znaš da Te ljubim!« — i to jedino mi je dosta. Molim za oproštenje sve one koje sam nehotice uvrijedio i kojima nisam bio na edifikaciju. Osjećam da nemam nikome ništa oprostiti, jer svi oni što su me poznavali i koji su dolazili sa mnom u doticaj — makar su me možda uvrijedili i prezreli ili nepoštovali, uostalom s pravom, ili su bili povod moje boli — ipak u njima vidim samo svoju braću i dobrotvore, kojima sam zahvalan, za koje molim i za koje ću uvijek moliti.

Rođen sam kao siromah, ali od poštenih i skromnih roditelja. Osobito sam veseo što umirem siromašan razdijelivši sve u korist siromaha i sv. Crkve, koja me je hranila, sve što mi je došlo u ruke — uostalom u dosta ograničenoj količini za vrijeme svog svećeništva i otkad sam biskup. Često je prividno bogatstvo skrivalo nelagodnosti teškog siromaštva i spriječilo me da uvijek širokogrudno dijelim kako sam uvijek želio.

Bogu zahvaljujem na ovoj milosti siromaštva, na koje sam se u mladosti zavjetovao: na duhovno siromaštvo kao svećenik Presv. Srca, na materijalno siromaštvo, koje me je uvijek poticalo da ništa ne tražim, ni položaje, ni novac, ni povlastice, ni za sebe, ni za svoje roditelje ili prijatelje.

Svojoj dragoj obitelji »po krvi« — od koje nisam primio neko materijalno bogatstvo — ne mogu ništa ostaviti osim veliki i sasvim posebni blagoslov s pozivom, da i dalje čuva onaj strah Božji, zbog kojeg mi je ona uvijek draga i mila, makar jednostavna i priprosta i zato se zbog nje nikada nisam stidio. On je njezin pravi plemenitaški naslov. I njoj sam priticao u pomoć u njenim najtežim potrebama kao siromah siromasima, ali joj nisam oduzimao njeno siromaštvo kao njen ukras i zadovoljstvo.

Molim i uvijek ću moliti za njen napredak. Veseo sam kada mogu utvrditi da su novi i snažni njeni izdanci čvrsti i vjerni vjerskim predajama otaca. To će biti uvijek njihovo bogatstvo. Moja je žarka želja da nijedan od mojih rođaka i nećaka ne izostane od veselja u vječnosti.

Odlazeći, nadam se, stazama neba pozdravljam, zahvaljujem i blagosivam tolike i tolike, koji su jedni za drugima sačinjavali moju duhovnu obitelj u Bergamu, Rimu, na Istoku, u Francuskoj, u Veneciji, koji su mi bili sugrađani, dobročinitelji, drugovi, pitomci, suradnici, prijatelji i znanci — svećenici i civili, redovnici i časne sestre i oni, kojima sam po odluci Providnosti bio, mada nedostojan, subrat, otac ili pastir.

Dobrota — iskazana mojoj siromašnoj osobi — od svih onih koje sam sreo na svojoj životnoj stazi, učinila je moj život vedrim. Suočen sa smrću sjećam se dobro svih i svakog pojedinog, onih, koji su me prethodili u posljednjem času, onih, koji će ostati iza mene i koji će doći za mnom. Neka mole za me! Uzvratit ću im iz čistilišta ili raja, kamo, se nadam, doći ne po svojim zaslugama — još jednom to ponavljam! — nego po milosrđu moga Gospodina.

Sjećam se svih i za sve ću moliti. Ali sinovi moji iz Venecije, koje mi je Gospodin posljednje povjerio kao zadnju utjehu i radost moga svećeničkog života, Vas se ovdje posebno sjećam kao znak posebnog udivljenja, zahvalnosti i nježnosti. Sve vas u duhu grlim, sve — kler i svjetovnjake bez razlike kao što sam vas jednako ljubio, jer ste pripadali jednoj te istoj obitelji, bili ste predmet jedne te iste brige i očinske i svećeničke ljubavi.

»Oče sveti, sačuvaj u svoje ime one, koje si mi dao da budu jedno kao i mi«! (Iv 17, 11).

U času kad treba reći Zbogom ili bolje Doviđenja, još jednom svima preporučujem ono što je najvrijednije u životu: Isus Krist blagosloveni, sv. Crkva, Njezino Evanđelje, a u Evanđelju nada sve »Oče naš« u duhu i Srcu Isusovom; Evanđelje istine i dobrote — dobrote blage i dobrostive, radine i strpljive, nesavladive i pobjedničke.

Sinovi moji, braćo moja, doviđenja! U Ime Oca i Sina i Duha Svetoga. U Ime Isusa, naše ljubavi; u ime Marije naše i Njegove preslatke Majke; u ime sv. Josipa, moga prvog i predragog zaštitnika. U ime sv. Petra, sv. Ivana Krstitelja i sv. Marka; sv. Lovre Justinijana i sv. Pija X. Tako neka bude! Amen.

Kar. Angelo Giuseppe Roncalli, patrijarha Venecije.

Postavši papa, ponovno je potvrdio ovu prije napisanu oporuku.

Venezia, 29. lipnja 1954.

Ostavio nas je Pastir naš izvor žive vode na čiju je smrt i sunce pomrčalo!

INTERESANTNO PREDVIĐANJE

U Zagrebu se proširila vijest da je zagrebački nadbiskup preuzv. g. dr. Franjo Šeper govorio nekoliko dana prije izbora svojima u Duhovnom Stolu da će biti za Papu izabran kardinal Montini, a uzet će si ime Pavao VI. Pokušali smo provjeriti vijest i doznali smo da je istinita. Pored toga je izjavio: »Sigurno ne će Sv. Otac odrediti krunisanje na Petrovo, jer su tada ređenja po svem svijetu, pa ne bi mogli slušati, odnosno gledati mnogi biskupi i svećenici, nego će biti krunisanje u nedjelju 30. lipnja«. I to se predviđanje obistinilo.

IZ DNEVNIKA SVETE USPOMENE PAPE IVANA XXIII

1938.

— Strpljivost i smirenost — dva lijepa svojstva.

— Ništa ne zanemariti, ni u čem se ne prenagliti (Pijo XI).

— Sve dobiva posebnu ljepotu, ako se promatra u osmijehu Marijinu, koja majčinskim okom promatra naša malena djela.

— Poslušnost traži: poći ću drage volje — sa zaufanim pouzdanjem.

— Radije ću zaufano čekati, dok mi se Gospodin ne udostoji dati svog dobrog Duha. Sigurno je da uvijek treba sve saslušati, a onda stvoriti sud.

— Red i ljubav vrijedi više od svega.

— Uljudnost je grana ljubavi.

— Jedini Gospodin znade govoriti srcima i taknuti ih.

— Obraćenje naroda je misterij Gospodinov. Proučavati, raditi, trpjeti i mnogo moliti.

— Malo trnje koje nosimo iz ljubavi prema Isusu pretvara se u ruže. Strpljivost i smirenost.

— Steci ljubav, da te ljube pa ćeš moći uvesti red, mir, vjerski napredak (26. 7. 1938.).

— Raditi i trpjeti. Samo tako se zaslužuje pravi odmor u raju (30. 7. 1938.).

— Dobro zdravlje koje mi Gospodin trajno dariva — to je milost koje ne zaslužujem i koja me obvezuje da budem savršeniji u službi Gospodnjoj (4. 8. 1938.).

— Gospodin jedini je dobar i velikodušan u svojim uzdarjima (7. 8. 1938.).

— Gdje nema ljubavi, što možemo očekivati? Gospodine! Daj nam malo svoga Duha! (9. 8. 1938.).

— Želja za sve većim napretkom svih duša (u Turskoj) obuzima me svega i uzrokuje mi u isto vrijeme osjećaje naklonosti i boli (10. 8. 1938.).

— Oproštaj sa svojim dragima kod kuće i s majkom koju možda više neću vidjeti na zemlji uvijek je žalostan i bolan. Znam, međutim, da to činim iz poslušnosti, a to sve ublažuje i oslađuje (6. 10. 1938.).

— Nastojim uložiti sav napor da u situacijama nađem bolju stranu...

— U postupku s dušama moramo svim silama nastojati da im se približimo proniknuti duhom kojim s njima postupa Isus. Duh je Isusov, sigurno, prema njima ljubežljiviji od našega (23. 10. 1938.).

— Nije mi uskraćena radost zbog dužnosti koju sam ispunio u duhu poslušnosti i mira (31. 10. 1938.).

— Gospodin hoće da svaki nosi svoj križ i da se posveti upravo na onom koji mu je On dao (6. 11. 1938.).

— Dobro je osjetiti teret umornosti. To je zbog naših grijeha, a pruža mogućnost da zaslužim milost za one duše koje su povjerene mojim brigama (8. 11. 1938.).

— Udostojao se Gospodin u ovoj svetoj službi sv. Rimskoj Crkvi ojačati i sačuvati moj siromašni život sve do posljednjega daha (9. 11. 1938.).

— U strpljivoj, velikodušnoj, očinskoj dobroti stoji prava snaga biskupova (11. 11. 1938.).

— Imamo jednu dužnost: moliti, posvećivati, nadati se (14. 11. 1938.).

— Gospodine! U poniznosti primam i prinosim Ti kao žrtvu svoj »Oboedientia et pax« (poslušnost i mir) 15. 11. 1938.).

— Molio sam svetog Andriju, da mi udijeli da sve više osjećam ljubav za križ (30. 11. 1938.).

— Radujem se što se nisam izmaknuo poslušnosti koja donosi nutarnji mir i dobar uspjeh (14. 11. 1938.).

POPIS PAPA KOJI SU IMALI IME PAVAO

1. SV. PAVAO I, Rimljanin, od 29. V. 757. — 28. VI. 767.
2. PAVAO II, Venecijanac, prije se zvao Petar Barbo, od 16. IX. 1464. — 26. VII. 1471.
3. PAVAO III, Rimljanin, zvao se prije Alexander Farnese, od 3. XI. 1534. — 10. XI. 1549.
4. PAVAO IV, Napolitanac, Gian Pietro Carafa, od 26. V. 1555. — 18. VIII. 1559.
5. PAVAO V, Rimljanin, Camillo Borghese, od 29. V. 1605. — 28. I. 1621.

KARDINAL MONTINI O PAPI IVANU NA ZADUŠNICAMA

»Pred nama se otvara nova perspektiva, sva obasjana svjetlom pojavom Ivana XXIII. Ne gledajmo više natrag! Ne gledajmo ovaj čas njega samog! Pogledajmo obzorje što ga je on otvorio putu Crkve i povijesti!

No, ako još uvijek ne možemo otrgnuti svojih očiju te želimo još zadržati pogled na njegovu grobu koji je već zapečaćen, tada progovorimo o baštini koju nam je on namaknuo a koju njegov grob ne može zadržati; progovorimo o duhu što ga je on ulio našemu vremenu a koji ni sama smrt nije mogla ugušiti. To će nas i opet obvezati da ne opisujemo samo prošlost Ivana XXIII, nego da poput proroka zagledamo u budućnost koju je on zacrtao.

Što to Ivan XXIII ostavlja Crkvi i svijetu, a što nije moglo umrijeti s njim? Ivan je označio pravce našeg puta. Znak je mudrosti ne samo spominjati nego slijediti ih.

Ta zar bismo ikada mogli zastraniti od staze koju je on s toliko žara otvorio budućoj vjerskoj povijesti? A to je staza univerzalnosti kršćanske vjere i rimskog ekumenizma. Papa Ivan je u svojoj osobi uosobio onu bitnu značajku Katoličke crkve, a to je upravo katolicitet — svesvjetska općenitost. On je umio da iz nje proisteku sakrivene u njoj snage, i to u dvostrukom pravcu: nutarnjem i vanjskom.

... Što se tiče vanjskog ekumenizma Ivana XXIII i on je dvostruk. U prvom redu želi ponovno tolike odijeljene kršćanske frakcije složiti u organsko jedinstvo vjere i ljubavi Majke Crkve jedne, svete, katoličke i apostolske. U drugom pravcu želi pridonijeti, što je to šire i što stabilnije moguće, rasprostranjenju mira među narodima i među svim društvenim slojevima, kao građanskog mira na svoj zemlji«.

Krunisanje Njegove Svetosti Pape Pavla VI bit će u nedjelju 30. lipnja u 6 sati popodne na Trgu sv. Petra, što je prvi slučaj u povijesti. Prenosit će mnoge radiopostaje kao i Eurovizija.

Za svečanost krunisanja odredio je Sv. Otac da se svim zatvorenicima Italije podijeli obilniji ručak, a u dječjim zavodima Rima i Milana i dr. da se dijele slatkiši.